

Nauczyciel i Szkoła

Miesięcznik Podkarpackiego Centrum Edukacji Nauczycieli w Rzeszowie

nr 4 (133) 2023 • ISSN 2080-6698

Uczestnicy międzynarodowego projektu PCEN w ramach programu ERASMUS+ :
Zrównoważona żywność – od produkcji do konsumpcji

Zrównoważona żywność – od produkcji do konsumpcji – projekt PCEN
Obchody Dnia Patrona Szkoły Podstawowej im. Biskupa Jana Ozgi w Woli Raniżowskiej
SECESJA - stylowa jedność sztuk – Wystawa w Muzeum Okręgowym w Rzeszowie
Innowacja logopedyczna „MóWiMy” PBW w Przemysłu poleca – Pomoce logopedyczne
Wisława Szymborska – pierwsza dama poezji polskiej – Konferencja w PBW w Przemysłu

Nauczyciel i Szkoła

Miesięcznik Podkarpackiego Centrum Edukacji Nauczycieli w Rzeszowie

Krystyna Wróblewska – Dyrektor PZPW w Rzeszowie

Redaguje:

dr Janusz Ustrzycki – redaktor naczelny

Projekt okładki i skład komputerowy: Janusz Ustrzycki

Współpraca:

Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie

Muzeum Dobranocek w Rzeszowie

Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka w Rzeszowie

Muzeum Okręgowe w Rzeszowie, Muzeum Etnograficzne w Rzeszowie

Młodzieżowy Dom Kultury w Rzeszowie

PIE Europe Direct - Rzeszów, Podkarpacka Komisja Filmowa

Stowarzyszenia Nauczycieli Matematyki Oddział Podkarpacie

Z DZIAŁALNOŚCI PODKARPACKIEGO ZESPOŁU PLACÓWEK WOJEWÓDZKICH W RZESZOWIE

Zrównoważona żywność – od produkcji do konsumpcji – Międzynarodowy projekt PCEN w ramach programu ERASMUS+ 1

Wojewódzka konferencja dla nauczycieli – *Innowacje w nauczaniu chemii i fizyki* 7

Z ŻYCIA SZKÓŁ I PLACÓWEK OŚWIATOWYCH

Radosne obchody Dnia Patrona Szkoły Podstawowej im. Biskupa Jana Ozgi w Woli Raniżowskiej 10

III Powiatowy Konkurs „O życiu i postudze kapłańskiej i misyjnej biskupa Jana Ozgi” 13

DZIAŁALNOŚCI INSTYTUCJI SPOŁECZNYCH I KULTURALNYCH PODKARPACIA

SECESJA - stylowa jedność sztuk – Wystawa w Muzeum Okręgowym w Rzeszowie. 14

Z DOŚWIADCZEŃ NAUCZYCIELI I DORADCÓW METODYCZNYCH

Innowacja logopedyczna „MóWiMy” 19

Z PEDAGOGICZNEJ BIBLIOTEKI WOJEWÓDZKIEJ W PRZEMYŚLU

Wisława Szymborska – pierwsza dama poezji polskiej – Konferencja w PBW w Przemyślu 21

Odjazdowy Bibliotekarz – przemyska edycja akcji rowerowo-czytelniczej 24

PBW w Przemyślu poleca – *Pomoce logopedyczne* 26

Istr. – Uczestnicy międzynarodowego projektu PCEN w ramach programu ERASMUS – *Zrównoważona żywność – od produkcji do konsumpcji* – Fot.: L. Morąg

II – Uczestnicy przemyskiej edycji akcji rowerowo-czytelniczej *Odjazdowy Bibliotekarz* – Fot.: M. Bąk

© Copyright by Podkarpackie Centrum Edukacji Nauczycieli w Rzeszowie przy PZPW, Rzeszów 2023

Wydawca: Podkarpackie Centrum Edukacji Nauczycieli w Rzeszowie, 35-036 Rzeszów, ul. Niedzielskiego 2

tel. 17 853 40 97, fax. 17 853 46 82, www.pcen.pl, e-mail: Janusz.Ustrzycki@pzpw.pl

ISSN 2080-6698

Zrównoważona żywność – od produkcji do konsumpcji – Międzynarodowy projekt PCEN w ramach programu ERASMUS+

Podkarpackie Centrum Edukacji Nauczycieli przy Podkarpackim Zespole Placówek Wojewódzkich w Rzeszowie rozpoczęło 1 kwietnia 2023 r. realizację międzynarodowego projektu: *Zrównoważona żywność – od produkcji do konsumpcji*. Projekt będzie trwał do 31 marca 2025 r.

Partnerami są instytucje doskonalenia nauczycieli: Casa Corpului Didactic a Județului Bistrița – Nasaud z Rumunii oraz Agrupamento de Escolas Nuno Alvares z Portugalii.

Projekt jest realizowany w ramach programu ERASMUS+, Partnerstwa na małą skalę w sektorze Kształcenie i szkolenia zawodowe. Główny priorytet horyzontalny to *Środowisko i przeciwdziałanie zmianom klimatu*, natomiast nadrzędnym działaniem jest budowanie współpracy między europejskimi placówkami doskonalenia nauczycieli, przygotowanie i wdrożenie innowacyjnych koncepcji i strategii oraz narzędzi edukacyjnych służących podniesieniu kompetencji nauczycieli i poprawie jakości kształcenia w zakresie zrównoważonej żywności w kierunku zrównoważonego rozwoju.

Drogą do osiągnięcia celu jest m.in.:

- 1) wspieranie edukacji ekologicznej w szkołach, kształtowanie postaw uwzględniających troskę o środowisko;
- 2) wymiana dobrych praktyk przez nauczycieli w obszarze stosowania innowacji pedagogicznych;
- 3) kształtowanie świadomości ekologicznej uczestników projektu.

Realizacja projektu przyczyni się do wdrażania innowacyjnych metod nauczania oraz wykorzystywania technologii cyfrowej w kształceniu zawodowym. Cyfrowe rolnictwo jest oczekiwaną propozycją uatrakcyjnienia szkolnictwa zawodowego.

Grupami docelowymi projektu są nauczyciele z partnerskich organizacji ale także dyrektorzy i nauczyciele podkarpackich szkół prowadzących kształcenie zawodowe w zakresie branż: rolno-hodowlanej, spożywczej, hotelarsko-gastronomiczno-turystycznej oraz wszyscy nauczyciele, którzy zechcą skorzystać z wypracowanych rezultatów projektu.

Uczestnicy
Międzynarodowego
projektu PCEN:
*Zrównoważona
żywność –
od produkcji
do konsumpcji*

„Zrównoważona żywność - od produkcji do konsumpcji”

„Implementation of the project” Sustainable food-from production to consumption”

Projekt trwa
od 1 kwietnia 2023 do 31 marca 2025

OD POLA DO STOŁU

Partnerzy:

Patronat medialny:

POLSKA, Podkarpacki Zespół Placówek Wojewódzkich Podkarpackie Centrum Edukacji Nauczycieli w Rzeszowie
PORTUGALIA, Agrupamento de Escolas Nuno Alvares
RUMUNIA, Casa Corpului Didactic a Județului Bistrita - Nasaud

pcen.pl

Uczestnicy
Międzynarodowego projektu
PCEN:
*Zrównoważona żywność –
od produkcji do konsumpcji*

W ramach działań projektowych zaplanowano aktywności:

1. w Polsce – maj 2023 r.,
2. w Rumunii – październik 2023 r.,
3. w Portugalii – maj 2024 r.
4. w Polsce – październik 2024 r.- podsumowanie połączone z organizacją międzynarodowej konferencji.

Pierwsza aktywność projektowa została zrealizowana w Polsce w okresie od 15 do 19 maja 2023 r. Nasi partnerzy projektowi wzięli udział w zaplanowanych warsztatach i lekcjach otwartych. W poniedziałek 15 maja br. wzięli udział w warsztatach na „Polu doświadczalnym” Podkarpackiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Boguchwale. W ramach poznawania naszej historii i kultury zwiedzili „perłkę Podkarpacia” – zamek w Łąncucie. We wtorek, środę i czwartek – 16, 17 i 18 maja br. uczestniczyli w aktywnościach realizowanych na terenie Zespołu Szkół Centrum Kształcenia Rolniczego w Nowosielcach. Tutaj zrealizowali warsztaty na temat: *Pozyskiwanie produktów pszczelich o wysokiej jakości jako gwarancja zdrowia dla człowieka, Wykorzystanie żywności mało przetworzonej w przygotowywaniu potraw* oraz uczestniczyli w pokazie baristycznym.

Bardzo atrakcyjne zajęcia w terenie *Eksploatacja systemów agrotechnicznych z użyciem drona* wywołały autentyczny podziw dla stosowania innowacyjnych metod przy wykorzystaniu narzędzi cyfrowych.

W celu pogłębienia realizowanych tematów zorganizowane zostały wyjazdy do Skansenu i Instytutu Pszczelarstwa w Kamiannej oraz do Skansenu w Sanoku.

W trakcie pobytu w Polsce nasi Partnerzy projektowi mieli okazję zapoznać się także z ofertą działań i szkoleń Podkarpackiego Zespołu Placówek Wojewódzkich w Rzeszowie w szeroko pojętym sektorze edukacji szkolnej ze szczególnym uwzględnieniem kształcenia zawodowego.

Wymiernym owocem zrealizowanej aktywności w Polsce są wypracowane rezultaty w postaci scenariuszy zajęć, wytworzonych aplikacji, uruchomienia kolejnej edycji kursu kwalifikacyjnego z pszczelarstwa oraz fotorelacje i filmy. Utworzone rezultaty będą wykorzystywane w ofercie szkoleniowej wszystkich partnerów projektowych i będą służyły wszystkim zainteresowanym nauczycielom z Polski, Rumunii i Portugalii.

Opracowała: Izabela Pyra – koordynator Projektu
nauczyciel konsultant PCEN Rzeszów
Fot. Leszek Morąg

Wojewódzka konferencja dla nauczycieli *Innowacje w nauczaniu chemii i fizyki*

W dniu 28 marca 2023r. w Zespole Szkół Licealnych im. Bolesława Chrobrego w Leżajsku odbyła się wojewódzka konferencja dla nauczycieli podkarpackich szkół *Innowacje w nauczaniu chemii i fizyki*.

Konferencja została zorganizowana przez członków Akademii Chemii działającej w Podkarpackim Centrum Edukacji Nauczycieli przy Podkarpackim Zespole Placówek Wojewódzkich w Rzeszowie: mgr inż. Izabelę Pyrę – nauczyciela konsultanta i dr Renatę Kasper-Pakosz – nauczyciela doradcę metodycznego.

W imieniu Krystyny Wróblewskiej – Dyrektora Podkarpackiego Zespołu Placówek Wojewódzkich w Rzeszowie konferencję otworzył dr Stanisław Kusiak – Wicedyrektor ds. Doskonalenia Nauczycieli i Oddziału w Rzeszowie oraz Dyrektor Zespołu Szkół Licealnych im. Bolesława Chrobrego w Leżajsku Pan Zbigniew Trębacz.

Prelegenci zaprezentowali bardzo ciekawe wykłady i prezentacje dotyczące innowacji w nauczaniu przedmiotów przyrodniczych chemii i fizyki.

Dr inż. Izabela Zaborniak – adiunkt Katedry Chemii Fizycznej Wydziału Chemicznego Politechniki Rzeszowskiej przedstawiła temat: *Polimery szyte na miarę – innowacje w syntezie funkcjonalnych materiałów polimerowych*.

Postęp rozwoju technik polimeryzacji rodnikowej sprawił, że możliwe jest otrzymywanie makrocząstek o precyzyjnie zaprojektowanej topologii, jak i składzie chemicznym łańcuchów polimerowych. Wychodząc naprzeciw wyzwaniom współczesnej chemii polimerów, jak i zasadom zielonej chemii, które są nieodłącznym elementem zrównoważonego rozwoju opracowano szereg technik ATRP, które charakteryzują się zastosowaniem nietoksycznych fotokatalizatorów.

Nauczyciele fizyki Zespołu Szkół Licealnych w Leżajsku mgr Agnieszka Kolano i mgr Władysław Kulpa zaproponowali 4 innowacje w nauczaniu fizyki. Przedstawili różne typy zadań i nowatorskie sposoby ich rozwiązywania. Mgr inż. Dymitr Malec – wiceprzewodniczący Zarządu Oddziału Rzeszowskiego Polskiego Towarzystwa Chemicznego zaprezentował temat: *Stopień utlenienia czy stopień trudności?* przedstawiając inne podejście to tego pojęcia i udowadniając, że nie jest to tak oczywista sprawa dla chemika. Prof. dr hab. Wiktor Bukowski – z Katedry Technologii i Materiałoznawstwa Chemicznego Politechniki Rzeszowskiej wraz z Kołem Naukowym Studentów Wydziału Chemicznego „Esprit” zaprezentował proste ale bardzo efektowne pokazy i doświadczenia chemiczne

(od lewej): dr Stanisław Kusiak – Wicedyrektor ds. Doskonalenia Nauczycieli i Oddziału w Rzeszowie, dr Renata Kasper-Pakosz – nauczyciel, doradca metodyczny PCEN Rzeszów Oddział Przemysł, mgr Władysław Kulpa – nauczyciel fizyki ZS Licealnych w Leżajsku, mgr inż. Izabela Pyra – nauczyciel konsultant PCEN Rzeszów, dr Dariusz Zięba – Kierownik Zespołu Nauczycieli Doradców Metodycznych, mgr Agnieszka Kolano – nauczyciel fizyki ZS Licealnych w Leżajsku, prof. dr hab. Wiktor Bukowski – z Katedry Technologii i Materiałoznawstwa Chemicznego Politechniki Rzeszowskiej

Mgr inż. Izabela Pyra – nauczyciel konsultant, przewodnicząca Akademii Chemii w PCEN w Rzeszowie

Mgr inż. Zbigniew Trębacz – Dyrektor Zespołu Szkół Licealnych w Leżajsku

Dr Stanisław Kusiak – Wicedyrektor ds. Doskonalenia Nauczycieli i Oddziału w Rzeszowie

Mgr inż. Dymitr Malec – wiceprzewodniczący Zarządu Oddziału Rzeszowskiego PTCh

Mgr Agnieszka Kolano i mgr Władysław Kulpa – nauczyciele fizyki ZS Licealnych w Leżajsku

Dr Renata Kasper-Pakosz – nauczyciel, doradca metodyczny PCEN Rzeszów O/Przemysł i mgr Władysław Kulpa

Dr inż. Izabela Zaborniak – adiunkt Katedry Chemii Fizycznej Wydziału Chemicznego Politechniki Rzeszowskiej

Mgr Władysław Kulpa z uczniem podczas demonstracji robota

Prof. dr hab. Wiktor Bukowski – z Katedry Technologii i Materiałoznawstwa Chemicznego Politechniki Rzeszowskiej wraz ze studentami Kola Naukowego Studentów Wydziału Chemicznego „Esprit”

Mgr inż. Robert Klara – nauczyciel konsultant PCEN O/Krosno

Mgr inż. Franciszek Zajęc – nauczyciel, doradca metodyczny PCEN /Krosno

Dr Dariusz Zięba – Kierownik Zespołu Nauczycieli Doradców Metodycznych PCEN

Mgr inż. Robert Klara – nauczyciel konsultant PCEN O/Krosno z młodzieżą ZS Licealnych w Leżajsku podczas prezentacji metody nauczania poprzez zadawanie pytań wraz

wzbudzając zachwyty obecnych nauczycieli i uczniów. Wiele z zademonstrowanych doświadczeń może być bezpiecznie wykorzystywanych w pracowniach chemicznych przez nauczycieli. Mgr inż. Roman Klara – nauczyciel konsultant z PCEN Oddział w Krośnie przybliżył nauczycielom temat dotyczący wykorzystania sztuki zadawania pytań w procesie edukacji, w uczeniu myślenia i wprowadzania metody naukowej na lekcjach fizyki: *Wszystko zaczyna się od pytań...*

Mgr inż. Franciszek Zając – nauczyciel doradca metodyczny PCEN Oddział w Krośnie – przedstawił temat: *Zrób sobie przyrząd do pomiarów elektrycznych i do badania pola magnetycznego*. W swoim wystąpieniu zaprezentował uczestnikom konferencji swój własny warsztat pracy, podzielił się informacjami jak można samemu zbudować proste urządzenia do praktycznego nauczania fizyki w oparciu o doświadczenie, eksperyment oraz projekt edukacyjny.

Mgr inż. Izabela Pyra – przewodnicząca Akademii Chemii przedstawiła główne cele pracy akademii. Zaprezentowała nauczycielom opracowany przez prof. dr hab. inż. Jacka Lubczaka i prof. dr hab. inż. Renatę Lubczak *Przewodnik po nowym nazewnictwie związków organicznych*. Przewodnik został wydany przez Podkarpacki Zespół Placówek Wojewódzkich/Podkarpackie Centrum Edukacji Nauczycieli w Rzeszowie. Przewodnik stanowi cenną pomoc dydaktyczną w procesie nauczania chemii i przygotowywania uczniów do egzaminu maturalnego.

Dr Renata Kasper-Pakosz Nauczycielka doradczyni metodyczna z Oddziałów PCEN w Rzeszowie i Przemyślu – zaprezentowała swoje działania doradcy metodycznego. Zaprosiła nauczycieli chemii do współpracy, w tym do uczestniczenia w prowadzonych przez siebie warsztatach, lekcjach otwartych i pokazach.

Na zakończenie konferencji głos zabrał dr Dariusz Zięba kierownik doradców metodycznych PCEN. Podsumował konferencję oraz podziękował organizatorom, prelegentom oraz wszystkim, którzy przyczynili się do organizacji tego wydarzenia.

Konferencja cieszyła się bardzo dużym zainteresowaniem wśród nauczycieli podkarpackich szkół, o czym świadczyła wysoka frekwencja i propozycje zorganizowania kolejnych spotkań: *Innowacje w nauczaniu chemii i biologii* oraz *Barwniki naturalne w nauczaniu plastyki*.

Nauczanie innowacyjne przygotowuje uczniów do krytycznego myślenia i twórczego kierowania własnym rozwojem, kształtuje umiejętności formułowania problemów, przewidywania nowych sytuacji i konstruowania nowatorskich rozwiązań, dlatego tak ważne jest zachęcanie i inspirowanie nauczycieli do wykorzystywania aktywnych metod nauczania oraz do dzielenia się dobrymi praktykami.

Opracowała: Izabela Pyra - nauczyciel konsultant
przewodnicząca Akademii Chemii w PCEN w Rzeszowie
Fot.: Marta Rumak

Radosne obchody Dnia Patrona Szkoły Podstawowej im. Biskupa Jana Ozgi w Woli Ranizowskiej

6 czerwca 2023 r społeczność Szkoły Podstawowej w Woli Ranizowskiej miała wielkie święto. Wraz z naszym Patronem, Ekscelencją Biskupem Janem Ozgą, zaproszonymi gośćmi, braliśmy udział w obchodach Dnia Patrona.

Uroczystość rozpoczęła się mszą św. w intencji Patrona i całej społeczności szkolnej. Eucharystii przewodniczył Ksiądz Biskup Jan Ozga, w koncelebrze uczestniczyli ks. dziekan Bogdan Piekut, ks. proboszcz Kazimierz Zięba, ks. prałat Eugeniusz Worsa i ks. katecheta Piotr Biernacki. W trakcie homilii Jego Ekscelencja zwrócił uwagę na dwie wartości ważne w życiu człowieka: wdzięczność i szacunek.

Po nabożeństwie w kościele odbyła się uroczysta akademia z okazji 35. rocznicy wyjazdu naszego Patrona na misje. Montaż słowno-muzyczny rozpoczęto „Barką”. Prowadzący akademię Kinga Kata i Szymon Rusin zwrócili uwagę na podwójne powołanie Księdza Biskupa. Po raz pierwszy, gdy rozpoczął studia w Wyższym Seminarium Duchownym w Przemyślu i w 1981 r. przyjął święcenia kapłańskie z rąk biskupa Ignacego Tokarczuka. Po raz drugi, gdy odpowiedział na wezwanie o „stu misjonarzy jako dar Kościoła polskiego dla Kościoła powszechnego” i 10 października 1988 r. wyjechał do Kamerunu. Zebrani usłyszeli o doniosłych, szczęśliwych dniach z pobytu w „adoptowanej ojczyźnie”, ale również o problemach,

ciężkiej pracy, którą wykonuje Ksiądz Biskup każdego dnia. Piękne utwory muzyczne uświetniły występ.

Montaż słowno-muzyczny wzbogacony został prezentacją multimedialną, która przybliżyła wiedzę o Kamerunie, miejscu pracy Księdza Biskupa i jego działalności misyjnej, społecznej, edukacyjnej oraz gospodarczej na rzecz mieszkańców tego kraju.

W dowód wdzięczności za zasługi dla narodu kameruńskiego w dziedzinie ewangelizacji oraz wszechstronnego rozwoju kraju w lipcu 2011 r. ks. bp Jan Ozga otrzymał od prezydenta Paula Biye Order Zasług dla Kamerunu, który jest jednym z najwyższych odznaczeń w kraju. Kolejne wyróżnienie Nasz Patron otrzymał 20 maja 2023 r. – Stopień Oficerski Kameruński Krzyż Zasługi dla Narodu diecezji Doumé Abong-Mbang.

Pani dyrektor Irena Kowalska wraz z uczniami podziękowała za obecność Jego Ekscelencji, złożyła gratulacje i życzenia z okazji Dnia Patrona oraz 35. rocznicy pracy na misjach – „wielu łask Bożych, umacniających w pasterskiej posłudze i we wszelkich doświadczeniach na drodze życia”.

Potem nastąpiło rozdanie nagród III Powiatowego Konkursu „O życiu oraz posłudze kapłańskiej i misyjnej Biskupa Jana Ozgi – Patrona Szkoły Podstawowej w Woli Ranizowskiej”.

Wraz z pocztem sztandarowym zaproszeni goście, społeczność szkolna i Jego Ekscelencja przeszli na plac szkolny.

W tym dniu nasz plac zabaw wyglądał niecodziennie—radośnie. Każda huśtawka, karuzela, piaskownica ozdobiona była kolorowymi balonami, a wszystko nawiązywało do hasła, które widniało na gazetce: *Kiedy śmieje się dziecko, śmieje się cały świat* – Janusza Korczaka.

Uroczystość poprowadziła dyrektor Irena Kowalska, która serdecznie powitała wszystkich i wyraziła wdzięczność panu wójtowi za przekazane środki finansowe na budowę placu zabaw. Do przecięcia wstęgi i otwarcia placu zabaw przystąpili: Patron szkoły Jego Ekscelencja Ksiądz Biskup Jan Ozga, Wójt Gminy Raniszów – Władysław Grądział, dyrektor Zespołu Szkół w Woli Raniszowskiej – Irena Kowalska, przewodniczący Rady Gminy Jan Puzio, skarbnik Gminy Raniszów – Małgorzata Puzio, kierownik Zespołu Oświatowego – Monika Woś, sołtys wsi Wola Raniszowska – Józef Raczek, inspektor Gminy Raniszów – Henryk Bajek, przewodnicząca Rady – Rodziców Monika Nowak oraz dzieci z przedszkola: Iga Rzeszutek i Karol Dul.

Po tym Ksiądz Biskup dokonał poświęcenia nowych urządzeń i placu zabaw „na chwałę Bogu i pożytek ludziom”.

Następnie przedszkolaki swoimi występami wyraziły radość i zadowolenie z oddania do użytku nowego, pięknego placu zabaw. Najmłodsze dzieci Aleksandra Krzak, Nikola Majcher, Victor Belza i przewodnicząca Rady Rodziców podziękowały Pani Dyrektor, Księdzu Biskupowi i Panu Wójtowi „...Za najpiękniejszy plac zabaw w okolicy, takiego nie mają nawet dzieci w stolicy.”

Jego Ekscelencja Ksiądz Biskup, absolwent naszej szkoły wyraził radość, że w placówce Jego imienia powstał nowoczesny plac zabaw, który będzie służył najmłodszym naszym mieszkańcom.

Na zakończenie wszyscy uczniowie z klas I-III i przedszkola udali się na wspólną zabawę na nowym placu. Pracownicy szkoły i zaproszeni goście zrobili pamiątkowe zdjęcie i udali się na spotkanie z Patronem Szkoły Księdzem Biskupem Janem Ozgą.

Goście gratulowali pani dyrektor, nauczycielom i uczniom oraz władzom gminnym wspaniałej bazy szkolnej, nowego placu zabaw oraz niezapomnianych występów uczniowskich, poprzez osobiste wpisy do księgi pamiątkowej wyłożonej na czas uroczystości.

III Powiatowy Konkurs „O życiu i postudze kapłańskiej i misyjnej biskupa Jana Ozgi – Patrona Szkoły Podstawowej w Woli Ranizowskiej”

Po raz trzeci Szkoła Podstawowa imienia Biskupa Jana Ozgi w Woli Ranizowskiej zorganizowała powiatowy konkurs o swoim Patronie – misjonarzu pracującym od 35 lat w Kamerunie. Konkurs przeznaczony był dla uczniów szkół podstawowych z terenu powiatu kolbuszowskiego i odbywał się w trzech kategoriach tematycznych i wiekowych.

Głównym celem konkursu jest wzbogacanie wiedzy o życiu oraz postudze kapłańskiej i misyjnej biskupa Jana Ozgi i propagowanie pozytywnych wzorów życia.

Rozstrzygnięcie konkursu nastąpiło 6 czerwca br. podczas uroczystych obchodów Dnia Patrona Szkoły – Biskupa Jana Ozgi. W kościele parafialnym pw. św. Wojciecha w obecności Jego Ekscelencji Biskupa Jana Ozgi odbyło się uroczyste rozdanie nagród laureatom.

Na zakończenie wykonano pamiątkowe zdjęcie wszystkich nagrodzonych uczniów z ks. biskupem Janem Ozgą i organizatorami konkursu.

Kategoria plastyczna (kl. I-III) „Praca misyjna biskupa Jana Ozgi”

I miejsce

Michał Sudoł – SP w Woli Ranizowskiej

II miejsce

Daria Woszczyzna – SP w Woli Ranizowskiej

III miejsce

Florian Rząsa – SP w Cmolasie

Wyróżnienie

Karolina Bajek – SP w Woli Ranizowskiej

Kategoria literacka (kl. IV-VI) list do ks. biskupa pt. „Moje marzenia”

I miejsce

Marlena Kuźma – SP w Woli Ranizowskiej

II miejsce

Marcelina Mokrzycka – SP w Lipnicy

III miejsce

Piotr Wilczyński – SP w Woli Ranizowskiej

Wyróżnienie

Anna Kudelska – SP w Cmolasie

Kategoria: prezentacja multimedialna (kl. VII-VIII) „Biskup Jan Ozga – misje w Afryce”

I miejsce

Angelika Betza – SP w Woli Ranizowskiej

II miejsce

Julia Kusik – SP w Lipnicy

III miejsce

Nikoła Grochala – SP w Woli Ranizowskiej

Wyróżnienie

Wiktoria Kata – SP w Lipnicy

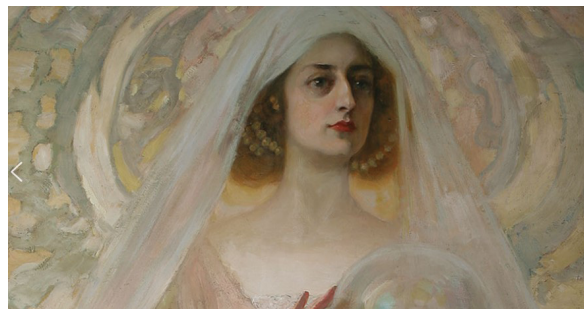
SECESJA – stylowa jedność sztuk

Wystawa w Muzeum Okręgowym w Rzeszowie

Wystawa *Secesja – stylowa jedność sztuk* przygotowywana przez Muzeum Okręgowe w Rzeszowie przybliży publiczności wyjątkowo piękny okres w sztuce ostatniego dziesięciolecia XIX i początku XX stulecia, kiedy to zostało „podjęte” przez europejskich i polskich twórców dążenie do jedności i artystycznego mistrzostwa we wszystkich dziedzinach sztuki, a w szczególności: rzemiośle artystycznym, malarstwie, grafice, a także rzeźbie.

Na tej ekspozycji znajduje się ponad 200 różnorodnych dzieł z kilkunastu polskich instytucji muzealnych w tym z: Muzeum Narodowego w Warszawie, Muzeum Narodowego w Krakowie i Muzeum Narodowego w Lublinie oraz liczne artefakty rzemiosła artystycznego (z dwóch zbiorów prywatnych).

Wystawiona jest cenna kolekcja dzieł z licznych ośrodków Starego Kontynentu, albowiem secesja swym zasięgiem objęła wiele krajów. Zaprezentowane są wyjątkowej klasy europejskie i rodzime muzealia: szkła, ceramika, srebra, plater, cyna, lampy, a także różnorodne varia (zbiór tekstów różnych autorów, z różnych dziedzin, w jednej publikacji).

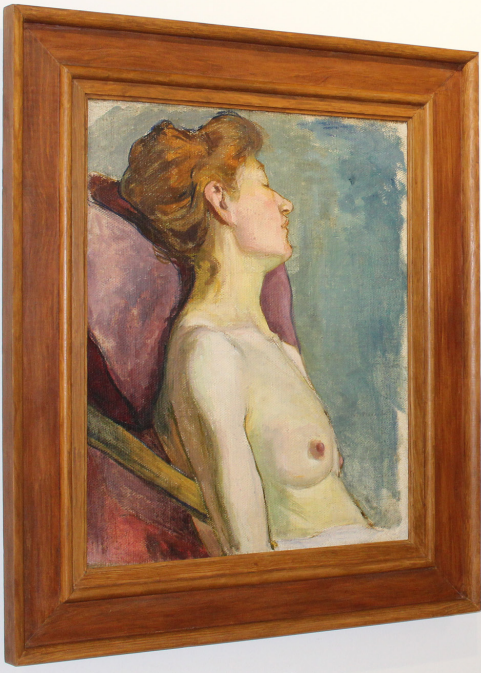
Malarstwo przedstawiono na podstawie dzieł największych polskich artystów tego czasu m.in.: Stanisława Wyspiańskiego, Jacka Malczewskiego, Jana Stanisławskiego, Józefa Mehoffera, Wojciecha Weissa, Witolda Wojtkiewicza, Władysława Ślewińskiego, Ferdynanda Ruszczyca, Edwarda Okunia i Kazimierza Stabrowskiego.

Natomiast w dziedzinie grafiki można podziwiać dzieła twórców europejskich, a także polskich m.in.: Teodora Axentowicza, Witolda Wojtkiewicza, Karola Frycza, zaś rzeźbę reprezentują m.in.: Konstanty Laszczyński i Jan Szczepkowski.

Ekspozycja jest czynna od 30 marca do 17 sierpnia 2023 r.

Opracowała: Maria Stopyra
kurator wystawy
w Muzeum Okręgowym w Rzeszowie

SECESJA stylowa jedność sztuk

SECESJA

stylowa jedność sztuk

Jacek Malczewski (1894),
"Złoty most w Wiedniu"
1894, olej, 100 x 140 cm,
Muzeum Narodowe w Krakowie

Jan Stanisławski (1886-1907),
"Widok z jeziora"
1894, olej, 100 x 100 cm,
Muzeum Narodowe w Krakowie

Jan Stanisławski (1886-1907),
"Wiosna"
1894, olej, 100 x 100 cm,
Muzeum Narodowe w Krakowie

Jan Stanisławski (1886-1907),
"Złoty most"
1894, olej, 100 x 100 cm,
Muzeum Narodowe w Krakowie

Jan Stanisławski (1886-1907),
"Wiosna"
1894, olej, 100 x 100 cm,
Muzeum Narodowe w Krakowie

Innowacja logopedyczna „MóWiMy”

Innowacja pedagogiczna z terapii logopedycznej
INNOWACJA LOGOPEDYCZNA „MóWiMy”,
to projekt edukacyjny wspierający rozwój mowy
wśród uczniów klas 0 -III.

Szkoła Podstawowa w Rzepedzi, powiat sanocki,
województwo podkarpackie.

Autor: Renata Kaim

Temat: „MóWiMy” projekt edukacyjny wspierający
rozwój mowy wśród uczniów klas 0 -III.

Rodzaj innowacji: programowo-metodyczna

Data wprowadzenia: 1 listopada 2022 r.

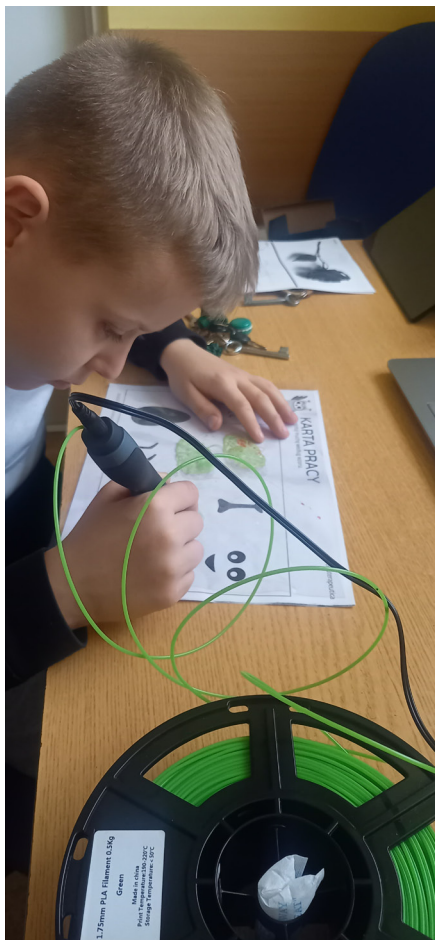
Czas realizacji: od 1 listopada 2022 r. do 31 maja
2023 r.

Częstotliwość zajęć: zgodnie z planem terapii
uczniów uczęszczających na terapię logopedyczną,
biorących udział w w/w innowacji.

Wstęp

Logopeda pracujący z dziećmi nieustannie zmagają się z podstawowym pytaniem jaką metodę bądź technikę wybrać do terapii z danym dzieckiem. Dobrze dobrana metoda, systematyczność w terapii, to szybszy sukces poprawy wad wymowy. Wiemy, że na tempo i rozwój prawidłowej mowy ma wpływ wiele czynników i u różnych dzieci przebiega on inaczej. Na rozwój mowy wpływają zarówno czynniki zewnętrzne, które dostarcza nam najbliższe otoczenie, czyli właściwy kontakt językowy, jak i emocjonalny z najbliższymi. Nie możemy pominąć tutaj również czynników wewnętrznych, czyli tych tkwiących w samym dziecku. Tutaj m.in. ważny jest prawidłowy słuch, który jest koniecznym warunkiem opanowania mowy. By dziecko zaczęło mówić, musi najpierw tę mowę słyszeć. Kolejnym krokiem w poszukiwaniu przyczyn powodujących brak mowy, bądź jej zaburzenia, jest określenie normy intelektualnej dziecka, gdyż opóźniony lub nieprawidłowy rozwój mowy może

być spowodowany upośledzeniem umysłowym. Nie można zapomnieć również o sprawności fizycznej, szczególnie w zakresie motoryki narządów mowy.

Mowa determinuje myślenie i planowanie. Warunki do rozwoju mowy stwarzają rodzice, a następnie z chwilą przekroczenia progu przedszkolnego, szkolnego stwarzają je rówieśnicy. Te dwa środowiska odgrywają istotną rolę w rozwoju mowy dziecka.

Praca z dzieckiem z zaburzeniami mowy stanowi wyzwanie dla logopedów, ale też dla rodziców dziecka. Kształtowanie się mowy u dziecka ma niebagatelny wpływ na jego umysł.

Inspiracją do napisania i wprowadzenia przeze mnie w/w innowacji była chęć pomocy dzieciom z zaburzeniami mowy, gdyż mowa jest kodem międzyludzkiej komunikacji, która odgrywa bardzo ważną rolę w kontaktach człowieka ze światem.

Zważywszy na fakt, że ćwiczenia logopedyczne często bywają dla dzieci nużące, monotonne i mało ciekawe wprowadziłam do terapii logopedycznej długopisy 3D. Terapia logopedyczna z długopisami 3D przebiegała według schematu terapii ustalonej dla każdego dziecka wcześniej, z tą różnicą, że wykorzystanie długopisów przynosiło zauważalne efekty.

Praca na zajęciach logopedycznych z użyciem długopisów 3D ma wpływ nie tylko na motywację dzieci do terapii, ale jednocześnie uczy wytrwałości w wykonywaniu ćwiczeń, niewątpliwie wpływa na ćwiczenia właściwego trzymania narzędzia pisarskiego, oraz poprawia sprawność motoryki małej. Wprowadzenie tej innowacyjnej metody podczas terapii wyraźnie zmotywowało dzieci do ćwiczeń. Po każdej terapii z wykorzystaniem długopisów 3D uczniowie mieli czas na wykazanie się własną pomysłowością i twórczością przy pomocy długopisów 3D. Natomiast wykonane schematy ćwiczonych głosek, wyrazów, obrazków rymujących się bądź ilustracji zawsze omawialiśmy. Wszystkie stworzone przez dzieci elementy pozostają w sali logopedycznej, i są wykorzystywane podczas dalszej terapii.

Z powodzeniem mogę powiedzieć, że wykorzystywanie podczas terapii logopedycznej długopisów 3D buduje wśród dzieci motywację nie tylko do aktywnego uczestnictwa w terapii, ale też do ćwiczenia wad wymowy w domu, co daje zauważalne efekty.

Opracowała: Renata Kaim
nauczyciel logopedii
w Szkole Podstawowej w Rzepedzi

Wisława Szymborska – pierwsza dama poezji polskiej

Wszystko,
co mam do zakomunikowania,
jest w moich wierszach.
Wisława Szymborska

Konferencja w Pedagogicznej Bibliotece Wojewódzkiej w Przemyślu

2023 – Rokiem Wisławy Szymborskiej. Przypada w nim bowiem 100. rocznica urodzin tej wybitnej poetki, laureatki Nagrody Nobla w dziedzinie literatury, założycielki Stowarzyszenia Pisarzy Polskich, członkini Polskiej Akademii Umiejętności, damy Orderu Orła Białego.

Stulecie urodzin poetki to doskonały pretekst, aby pochylić się nad jej twórczością, aktualnością postrzegania w niej świata. *Wiersze Szymborskiej wciąż są żywe, ich serca biją...* [prof. Teresa Walas] – starała się w nich dotrzeć do prawdy o świecie i człowieku, uparcie stawiała ponadczasowe pytania: *Skąd przychodzimy? Kim jesteśmy? Dokąd zmierzamy? Jaki z natury jest człowiek?* W mistrzowski sposób łączyła obserwacje życia codziennego z głęboką refleksją o egzystencji.

26 kwietnia 2023 roku Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka im. Józefa Gwałberta Pawlikowskiego w Przemyślu przy Podkarpackim Zespole Placówek Wojewódzkich w Rzeszowie, doceniając kunszt literacki poetki, wagę i zasięg jej twórczości, zorganizowała konferencję pt. *Wisława Szymborska – pierwsza dama poezji polskiej*.

W odpowiedzi na duże zainteresowanie nauczycieli przemyskich szkół, liczne zgłoszenia grup uczniów, odbyły się dwie edycje konferencji tego samego dnia. W wydarzeniu wzięło udział łącznie ok. 160 uczniów z następujących szkół: I Liceum Ogólnokształcące, Zespół Szkół Usługowo – Hotelarskich i Gastronomicznych, Zespół Szkół Elektronicznych i Ogólnokształcących, Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego nr 1 i 2 oraz Szkoła Podstawowa nr 11.

Prelegenci, młodzież występująca wraz z nauczycielami oraz organizatorzy konferencji

Występ wokalny uczniów ze Szkoły Podstawowej nr 15 w Przemyślu

Dr Małgorzata Wilgucka - prelegentka podczas wykładu

Wisława Szymborska – pierwsza dama poezji polskiej

Konferencja w PBW w Przemyślu
23 kwietnia 2023 r.

Dr Mariusz Kalandyk – prelegent w trakcie wykładu

Uczestnicy konferencji – nauczyciele i uczniowie z przemyskich szkół ponadpodstawowych

Pierwszy wykład pt. *Sowa była córką piekarza... Przypadek i konieczność w liryce Wisławy Szymborskiej* wygłosiła dr Małgorzata Wilgucka – nauczyciel II Liceum Ogólnokształcącego w Przemyślu, doradca metodyczny przemyskiego oddziału PCEN w Rzeszowie. Prelegentka dokonała wielopoziomowej interpretacji dwóch wierszy poetki zatytułowanych *Mała dziewczynka ściąga obrus* oraz *Pierwsza fotografia Hitlera*. Wykład przybliżający utwory Szymborskiej, ich korelację z twórczością Wiliama Szekspira i filozofią ks. prof. Michała Hellera, przeplatany był recytacją, cytatami, zilustrowanymi wierszami a nawet, przemawiającymi do współczesnej młodzieży – memami.

Co nam mówi o świecie Wisława Szymborska? – to tytuł kolejnego wykładu, który podczas konferencji zaprezentował dr Mariusz Kalandyk – nauczyciel konsultant PCEN w Rzeszowie. Wystąpieniem, opartym o interpretację dwóch wierszy poetki zatytułowanych *Pytania zadawane sobie* oraz *Rozmowa z kamieniem*, aktywizował zgromadzonych uczniów, prowokował ich do myślenia zadając pytania typu:

Po co komu poeta? Jaki jest sens istnienia? Czym jest (dobre) życie? Jak rozmawiać z kamieniem? Co chmury wiedzą o człowieku? Czy Szymborska interesowała się fizyką kwantową? Na zakończenie zaproponował młodzieży zabawę w sofistów *Róża czy kamień* i cytował zabawne limeryki poetki.

W programie konferencji nie zabrakło również części artystycznej – śpiewu i recytacji wybranych utworów noblistki w wykonaniu wokalistów ze Szkoły Podstawowej nr 15 w Przemyślu oraz recytatorów z II Liceum Ogólnokształcącego w Przemyślu.

Spotkanie z niepowtarzalną i inspirującą Wisławą Szymborską wyostrzyło nasze spojrzenie na wszelkie barwy codzienności. Zachęcamy do dalszego zgłębiania twórczego świata poetki, który pełen jest radości, smutku, subtelności, wrażliwości, skłania do refleksji i ... pozostaje wciąż do odkrycia.

Opracowała: Agnieszka Biedroń
Dział Udostępniania Zbiorów
PBW w Przemyślu przy PZPW w Rzeszowie
Fot.: Mariusz Bąk

Odjazdowy Bibliotekarz – przemyska edycja akcji rowerowo-czytelniczej

2 czerwca 2023 r. Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka im. Józefa Gwalberta Pawlikowskiego w Przemyślu przy PZPW w Rzeszowie przyłączyła się do ogólnopolskiej kampanii rowerowo-czytelniczej pn. *Odjazdowy Bibliotekarz*.

Akcja została zapoczątkowana w 2010 r., w Łodzi. Koordynuje ją Fundacja Normalne Miasto „Fenomen”. Kampania jest odpowiedzią na problem niskiego stanu czytelnictwa w Polsce, reakcją na spadające statystyki (tylko 41% Polaków czyta!). Jej ideą jest więc promowanie czytelnictwa i bibliotek, odwrócenie „zakurzonego” wizerunku książki i próba przełamania wciąż panującego w społeczeństwie stereotypu wizerunku i zawodu bibliotekarza. Z roku na rok *Odjazdowy Bibliotekarz* dociera do najdalszych zakątków Polski.

Do współorganizacji rajdu miłośników książek w naszym mieście zaprosiliśmy bibliotekarzy przemyskich. Od stycznia br., w ramach *Sieci współpracy i samokształcenia*, dopracowywaliśmy akcję w najdrobniejszych szczegółach, wspólnie z bibliotekarzami z 12 następujących placówek:

- Przemyska Biblioteka Publiczna im. Ignacego Krasickiego,
- Biblioteka uczelniana Państwowej Akademii Nauk Stosowanych w Przemyślu,
- I Liceum Ogólnokształcące w Przemyślu,
- II Liceum Ogólnokształcące w Przemyślu,
- Zespół Szkół Usługowo-Hotelarskich i Gastronomicznych w Przemyślu,
- Zespół Szkół Elektronicznych i Ogólnokształcących w Przemyślu,
- Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego nr 1 w Przemyślu,

- Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego nr 2 w Przemyślu,
- Medyczno-Społeczne Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Przemyślu,
- Szkoła Podstawowa nr 1 w Przemyślu,
- Szkoła Podstawowa nr 6 w Przemyślu,
- Szkoła Podstawowa nr 11 w Przemyślu.

Honorowy patronat nad wydarzeniem objęli: Władysław Ortyl – Marszałek Województwa Podkarpackiego, Wojciech Bakun – Prezydent Miasta Przemyśla oraz Jan Pączek – Starosta Podkarpacki.

75 uczestników rajdu, a wśród nich bibliotekarze przemyskich bibliotek (szkolnych, uczelnianej, publicznej i pedagogicznej), nauczyciele, studenci oraz uczniowie, wyruszyło na rowerach o godz. 9.15 spod siedziby Krytej Pływalni POSiR. W eskorcie zmotoryzowanych funkcjonariuszy policji, zaopatrzeni w odblaski i pomarańczowe akcenty ubioru przejeżdżali ulicami Przemyśla i okolicznych miejscowości mijając m.in. staw rybny w Buszkowicach, kapliczkę Babci Zosi w Buszkowiczach, winnicę i Stadion OSP w Bolestraszcach.

Po przejeździe na uczestników czekały „odjazdowe” animacje czytelnicze, zapewnione przez współorganizatorów rajdu w znajdującym się na terenie Arboretum w Bolestraszcach zabytkowym Domu nr 66 z Kalwarii Paławskiej. Na wstępie odbyło się spotkanie z przemyską pisarką Moniką Maciewicz pt. *Wierzenia dawnych Słowian*. Przeniosła wszystkich w świat fantasty i naszej kultury słowiańskiej, do świata z czasów przedchrześcijańskich. Potem na środek wjechał na rowerze... teatr kamishibai. Swoiste, bo obrazkowe przedstawienie uzupełnione było

Uczestnicy rajdu (bibliotekarze, nauczyciele, studenci, młodzież szkolna) - zdjęcie grupowe w Arboretum w Bolestraszcach

narracją założyciela amatorskiego Teatru S.A.N. – Rafała Paśki. Przybliżył on postać i wyczyn Henryka Jaskuły – wybitnego żeglarza, który jako pierwszy Polak i trzeci żeglarz w historii, samotnie, bez zawijania do portów, okrążył Ziemię, stając się inspiracją dla kolejnych pokoleń wilków morskich. Dokonał tego na jachcie *Dar Przemysła*. Kolejną animatorką czytelnictwa była dr Małgorzata Wilgucka – nauczyciel II LO w Przemyślu oraz doradca metodyczny PCEN w Rzeszowie Oddział w Przemyślu, która w wystąpieniu pt. *Ale jazda! Kultura z rowerem w tle* zaprezentowała motywy roweru w literaturze i nie tylko.

Atrakcją kończącą przemyską edycję *Odjazdowego Bibliotekarza* było ognisko z pieczeniem kiełbasek. Bibliotekarze, na zaproszenie Arboretum, mieli również okazję obejrzeć wystawę *Litografia 2023*. Około godziny 13.00 rajd wyruszył w drogę powrotną do Przemyśla.

Organizacja rajdu wymagała zaangażowania i wsparcia ze strony lokalnych instytucji, organizacji, firm i osób. PBW w Przemyślu, jako inicjator i koordynator akcji w naszym mieście, pragnie wyrazić wdzięczność za nieocenioną pomoc (rzeczową i finansową) w szczególności:

- Arboretum i Zakładowi Fizjografii w Boleszycach,
- Urzędowi Miejskiemu w Przemyślu,
- Starostwu Powiatowemu w Przemyślu,
- Wydziałowi Ruchu Drogowego oraz Wydziałowi Prewencji Komendy Miejskiej Policji w Przemyślu,
- Straży Miejskiej w Przemyślu,
- Przemyskiej Bibliotece Publicznej,
- Krytej Pływalni POSiR w Przemyślu.

Rafał Paśko - prelegent podczas wystąpienia

Uczestnicy akcji podczas animacji czytelniczych

Grupa uczestników rajdu

Grupa uczestników przy ognisku

Dziękujemy gościom honorowym: Wojciechowi Bakunowi – Prezydentowi Miasta Przemyśla za przybycie oraz Piotrowi Woroszowi – Naczelnikowi Wydziału Rozwoju Gospodarczego, Edukacji, Kultury i Promocji Starostwa Powiatowego w Przemyślu za czynny udział w rajdzie.

Drodzy „odjazdowi rowerzyści”, dziękujemy za Waszą obecność, aktywność, atmosferę, jaką stworzyliście. Uśmiechy na twarzach i zapytania o kolejną edycję rajdu są dla nas dowodem na to, że impreza okazała się trafionym pomysłem.

Cieszymy się, że przybywa sympatyków biblioteki, miłośników słowa pisanego i rowerowych wypraw.

Do zobaczenia więc za rok!

Opracowała:
Agnieszka Biedroń
Dział Udostępniania Zbiorów
PBW w Przemyślu
przy PZPW w Rzeszowie
Fot.: Mariusz Bąk

DLA NAUCZYCIELI I NIE TYLKO...

Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka w Przemyślu przy PZPW poleca...

Pomoce logopedyczne w PBW w Przemyślu

Logopedia to dziedzina zajmująca się mową, zarówno jej prawidłowym rozwojem, kształtowaniem i doskonaleniem, jak i – przede wszystkim – usuwaniem różnego rodzaju wad i zaburzeń mowy w każdym wieku: w okresie dzieciństwa, dorosłości oraz w okresie senioralnym.

W związku z tym, iż jest coraz większa świadomość i wiedza na temat nieprawidłowości w sferze mówienia obserwuje się intensywny rozwój logopedii oraz narastające zapotrzebowanie na specjalistów z tej dziedziny w przedszkolach, poradniach, szkołach podstawowych i specjalnych.

Wychodząc naprzeciw potrzebom nauczycieli oraz rzeszy czytelników korzystających z naszej placówki Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka w Przemyślu gromadzi materiały z tej dziedziny. Znajduje się mnóstwo pomocy logopedycznych przydatnych dla nauczycieli, terapeutów czy rodziców pracujących z dziećmi z takimi problemami. Oto niektóre z nich:

Seria: 1.

Terapia logopedyczna i pedagogiczna w przedszkolu i szkole: porady i ćwiczenia,

Anna Radwańska, Aleksandra Sobolewska-Kędzior, Difin, Warszawa 2021.

2. *Terapia logopedyczna i pedagogiczna w przedszkolu i szkole, część 1, Karty pracy.*

3. *Terapia logopedyczna i pedagogiczna w przedszkolu i szkole, część 2, Karty pracy.*

4. *Terapia logopedyczna i pedagogiczna w przedszkolu i szkole, część 3, Karty pracy.*

Książki te zawierają ćwiczenia do wykorzystania podczas zajęć, będące inspiracją do wzajemnej współpracy podczas prowadzenia terapii, do wymieniania spostrzeżeń i doświadczeń, a w efekcie do tworzenia zindywidualizowanych i skorelowanych ze sobą programów terapii pełnych ćwiczeń. Porady i ćwiczenia przeznaczone są dla uczniów z: trudnościami w nauce, dysleksją, zespołem Aspergera i autyzmem, afazją, alalią, opóźnionym rozwojem mowy, niezakończonym rozwojem mowy, różnymi wadami wymowy.

Logopedia: jak zadbać o prawidłowy rozwój mowy dziecka,
Sabina Baranowska,
Dragon, Bielsko-Biała 2022.

Ta książka to publikacja skierowana do rodziców, wychowawców, logopedów, przeprowadzająca przez dynamiczny okres życia, w czasie którego dziecko rozwija i kształtuje mowę.

Autorka przybliży poszczególne etapy rozwoju mowy, od urodzenia przez wiek przedszkolny aż po rozpoczęcie nauki szkolnej, i wskazuje, na co należy zwracać uwagę oraz na mogące pojawić się w danym wieku wady wymowy.

Omówiono tzw. filary skutecznego pomagania w przypadku dzieci z opóźnionym rozwojem mowy, a także formy współpracy logopedy z innymi specjalistami.

Całość uzupełniają zabawy i ćwiczenia wspierające rozwój mowy oraz utrwalanie poprawnej wymowy.

Praktyczny poradnik terapii wad wymowy: u dzieci w wieku przedszkolnym i młodszym szkolnym,
Sandra Glej,
„Impuls”, Kraków 2020.

Poradnik został napisany z myślą o początkujących logopedach. Pomocny może być także dla logopedów praktyków, nauczycieli i rodziców.

Celem Autorki było usystematyzowanie i podanie najważniejszych praktycznych informacji oraz wskazówek potrzebnych w codziennej praktyce i terapii. Materiał wyrazowy został w większości przypadków uporządkowany według powtarzającego się schematu: głoska, sylaby, wyrazy z uwzględnieniem podziału na fazy artykulacyjne – występowanie głoski w nagłosie, śródgłosie, wygłosie. Miejscami występują wyrazy, w których dana głoska pojawia się kilkakrotnie, dalej można natrafić na wyrażenia dwuwyzwowe, a na końcu podane zostały krótsze i dłuższe zdania do ćwiczeń utrwalających.

Porady i ćwiczenia logopedyczne: zabawy wspomagające poprawną wymowę,
Joanna Szostek,
Wydawnictwo Aksjomat,
Kraków 2021.

W książce można znaleźć wiele pomysłów na owocne ćwiczenia, a także zadania, piosenki, wierszyki zachęcające do mówienia i utrwalające poprawną wymowę.

Terapia afazji: ćwiczenia aktualizacji wyrazów,
Krystian Manicki,
Difin, Warszawa 2022.

Publikacja jest wsparciem dla dorosłych osób z afazją na drodze do odzyskania utraconej sprawności językowej. Książka składa się z części teoretycznej i zestawu ćwiczeń. Zasoby leksykalne do części praktycznej pogrupowane zostały w 14 polach tematycznych: człowiek, dom, żywność, przyroda, praca i płaca, edukacja i język, kultura i rozrywka, podróże, sport i wypoczynek, zdrowie, moja ojczyzna, materiały i urządzenia, miejsca, świat przeciwieństw. Na uwagę zasługuje również bogaty materiał ilustracyjny.

Afazja: ćwiczenia językowe dla dzieci, cz. 1 i cz. 2,
Marzena Błasiak-Tytuła,
Zdzisława Orłowska-Popek,
Wydawnictwo WIR,
Kraków 2022.

Jest to seria pomocy dla dzieci z afazją, które mają problem z rozumieniem i nadawaniem komunikatów językowych. Składa się z zestawów ćwiczeń kształtujących rozumienie, powtarzanie, słuchanie, mówienie, czytanie i pisanie.

Na językach dzikich zwierząt : trrudne historyjki logopedyczne z głoską r,
Anna Skiba,
ilustr. Magdalena Jakubowska,
Mamania, Warszawa 2023.

Książka prezentuje wiele ćwiczeń logopedycznych i oddechowych, które są pomocne w nauce wymowy głoski R! Całość opiera się na prostych i krótkich historyjkach o zwierzątkach, którym ciągle się coś przytrafia. Aby wyjść z opresji, zwierzęta te muszą wykonać określone ćwiczenia i właśnie takie same zadania mają wykonywać dzieci. Dodatkowo na każdej rozkładówce znajdują się również inne ćwiczenia, które mogą wykonywać dzieci.

Moje dziecko nie mówi: ćwiczenia dla dzieci słabo mówiących i niemówiących,
Agnieszka Fabisik-Majcher,
Elżbieta Ławczyś,
Wydawnictwo WIR,
Kraków 2022.

Moje dziecko nie mówi to pomoc do terapii dzieci, u których obserwuje się opóźniony rozwój mowy. Zestaw zawiera plansze do tworzenia schematów prostych wzorców komunikacyjnych, etykiety z wyrazami oraz obrazki. Opracowany został przez autorki na podstawie ich wieloletniej praktyki zawodowej.

W pudełku znajduje się: 13 plansz wzorcowych, 64 obrazki, 147 etykiet z wyrazami i instrukcja z opisem ćwiczeń.

Materiał wyrazowy został podzielony na dwa zbiory:

- pierwszy - głównie proste wyrazy dwusylabowe,
- drugi - wyrazy o trudniejszej strukturze.

Plansze ułożone są według wzrastającego stopnia trudności – najpierw przedstawiamy dziecku rzeczownik w mianowniku, potem w dopełniaczu, a na końcu w bierniku.

Taka technika pracy ze schematami komunikatów językowych umożliwia powtarzalność ćwiczeń oraz budowanie kategorii gramatycznej w umyśle dziecka.

Terapie wspomagające nieharmonijny rozwój dziecka: ćwiczenia,
red. naukowa: Jacek Szmalec,
Difin, Warszawa 2021.

W książce zaproponowano zabawy, ćwiczenia dla dzieci, u których zaobserwowano nieprawidłowy rozwój psychomotoryczny. Dodatkowo umieszczone są programy zajęć na cały rok do wykorzystania dla logopedów, jak również bajki terapeutyczno-logopedyczne.

W publikacji można znaleźć: zabawy służące doskonaleniu postawy, równowagi, obustronnej koordynacji ruchowej, koordynacji wzrokowo-ruchowej oraz rytmu i tempa ćwiczeń; zabawy psychomotoryczne wpływające na rozwój emocjonalno-społeczny dzieci; zabawy psychomotoryczne ćwiczenia usprawniające motorykę; strategie terapeutyczne służące doskonaleniu wykonywania złożonych poleceń; bajki logopedyczne w pracy z dzieckiem oraz logopedyczne programy zajęć.

Logopedia w edukacji wczesnoszkolnej: zeszyt ćwiczeń: dziecko z wadą słuchu, zaburzenie przetwarzania słuchowego, mowa bezdźwięczna,

Joanna Ćwiklińska, dr n. hum. Dorota Beata Wojewódzka, Joanna Rostkowska, Ewa Kozłowska, Marlena Kurowska, Wiedza i Praktyka sp. z o.o., Warszawa 2020.

Zeszyt ten jest gotowym narzędziem do pracy każdego logopedy, a także rodzica. Zawiera różnorodne, atrakcyjne ćwiczenia z każdej wymienionej w tytule tematyki.

Opracowała:
(na podstawie recenzji wydawców)
Wioletta Szatajko
nauczyciel bibliotekarz
Działu Udostępniania Zbiorów PBW
w Przemyślu

Zestawienie książek z zakresu logopedii w wyborze za lata 2021-2023 w Pedagogicznej Bibliotece Wojewódzkiej w Przemyślu

Afatyk w domu: terapia pacjenta z zaburzeniami funkcji poznawczych. Pokój, Alicja Romieniecka-Stec, ilustr. Maria Pelc, Wydawnictwo Harmonia, Gdańsk 2021.

Afazja: ćwiczenia językowe dla dzieci, cz. 1, cz. 2, Marzena Błasiak-Tytuła, Zdzisława Orłowska-Popek, Wydawnictwo WIR, Kraków 2022.

Afazja w stanie ostrym: obraz i dynamika, Małgorzata Krajewska, Grupa Wydawnicza Harmonia, Gdańsk 2022.

Ćwiczenia w terapii dysleksji i dysortografii dla uczniów klas IV-VI: CH - H, Elżbieta Suwalska, „Harmonia”, Gdańsk 2022.

Języczek-Podróżniczek i cztery pory roku: wiosna: scenariusze grupowych zajęć logopedycznych dla dzieci cztero- i pięcioletnich, Maria Bryła, Aneta Muszyńska, Wydawnictwo Harmonia, Gdańsk 2021.

Logopedia: standardy postępowania logopedycznego: podręcznik akademicki, red. naukowa Stanisław Grabias, Jolanta Panasiuk, Tomasz Woźniak, Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej, Lublin 2022.

Logopedia: jak zadbać o prawidłowy rozwój mowy dziecka, Sabina Baranowska, Dragon, Bielsko-Biała 2022.

Logopedia: teoria zaburzeń mowy, red. naukowa Stanisław Grabias, Marek Kurkowski, Uniwersytet Marii Curie Skłodowskiej, Lublin 2022.

Logopedia przedszkolna i wczesnoszkolna, t. 1, Rozwój sprawności językowych: podstawowe problemy logopedyczne, red. naukowa Aneta Domagała, Urszula Mirecka, Grupa Wydawnicza Harmonia, Gdańsk 2021.

Logopedia przedszkolna i wczesnoszkolna, t. 2, Diagnozowanie i terapia zaburzeń mowy, red. naukowa Aneta Domagała, Urszula Mirecka, Grupa Wydawnicza Harmonia, Gdańsk 2021.

Logopedia. Systemowa terapia językowa dla dzieci dyslektycznych w klasach 4-8 w zreformowanej szkole podstawowej, Ewa Boksa; recenzent: dr hab. Alina Maciejewska, Wydawnictwo Pedagogiczne ZNP, Siedlce - Kielce 2021.

Logopedia w edukacji wczesnoszkolnej: zeszyt ćwiczeń: raz, dwa, trzy - do zabawy dołącz ty!: historyjki obrazkowe, Katarzyna Wysocka, Agnieszka Stebelska, Wiedza i Praktyka spółka z o.o., Warszawa 2021.

Moje dziecko nie mówi: ćwiczenia dla dzieci słabo mówiących i niemówiących, Agnieszka Fabisik-Majcher, Elżbieta Ławczys, Wydawnictwo WIR, Kraków 2022.

Na językach dzikich zwierząt: trudne historyjki logopedyczne z głoską r, Anna Skiba, ilustr. Magdalena Jakubowska, Mamania, Warszawa 2023.

Nasze dziecko mówi: rozważania o rozwoju mowy dziecka, Józef Porayski-Pomsta, Harmonia Universalis, Gdańsk 2023.

Polisensoryczne kształtowanie dźwięków mowy: profesjonalny poradnik dla logopedów i nauczycieli wymowy, koordynator merytoryczny Jolanta Fałana-Kozłowska, APEX, Radomsko 2021.

Porady i ćwiczenia logopedyczne: zabawy wspomagające poprawną wymowę, Joanna Szostek, Wydawnictwo Aksjomat, Kraków 2021.

Profilaktyka w logopedii: wybrane zagadnienia, Ewa Małgorzata Skorek, Oficyna Wydawnicza „Impuls”, Kraków 2023.

Realizacja dźwięków języka polskiego: terapia zaburzeń artykulacji, Ewelina Chorębała, Oficyna Wydawnicza Impuls, Kraków 2022.

Reranie: profilaktyka, diagnoza, korekcja, Ewa Małgorzata Skorek, „Impuls”, Kraków 2022.

Stymulacja rozwoju mowy dziecka do 3. roku życia: porady dla rodziców, opiekunów, studentów, terapeutów w oparciu o całościowy rozwój dziecka, Dominika Czachorowska, fot. Joanna Pawluczuk, ilustr. Marcin Kot, Wydawnictwo Edukacyjne, Kraków 2021.

Terapia afazji: ćwiczenia aktualizacji wyrazów, Krystian Manicki, Difin, Warszawa 2022.

Terapia logopedyczna i pedagogiczna w przedszkolu i szkole: karty pracy: część 1, część 2, część 3, Anna Radwańska, Aleksandra Sobolewska-Kędzior, Difin, Warszawa 2021.

Terapia logopedyczna i pedagogiczna w przedszkolu i szkole: porady i ćwiczenia, Anna Radwańska, Aleksandra Sobolewska-Kędzior, Difin, Warszawa 2021.

Terapie wspomagające nieharmonijny rozwój dziecka: ćwiczenia, red. naukowa: Jacek Szmalec, Difin, Warszawa 2021.

Wzorowa wymowa: szara myszka, Danuta Klimkiewicz, Elżbieta Siennicka-Szadkowska, ilustr. Ilona Brydak, Wydawnictwo Skrzat, Kraków 2022.

Wzorowa wymowa: najeżony język, Danuta Klimkiewicz, Elżbieta Siennicka-Szadkowska, ilustr. Ilona Brydak, Wydawnictwo Skrzat, Kraków 2022.

Uczestnicy przemyskiej edycji akcji rowerowo-czytelniczej Odjazdowy Bibliotekarz